

Prof. dr. sc. Dijana Vego

(Mostar, 14.09.1967. – Mostar, 03.12.2013.)

Vijest o smrti prof. dr. sc. Dijane Vego, istaknute znanstvenice, stručnjaka, pedagoga, i nadasve plemenite i časne osobe, bolno je odjeknula u srcima njenih najbližih, brojnih prijatelja, kolega i kolegica i svih koji su je poznavali. Nakon dugotrajne zadivljujuće bitke, za svoj život, s opakom bolešću, preminula je sa tek 46 godina naša draga prof. dr. sc. Dijana Vego. Otišla je iz naše sredine puno prerano kao zrela znanstvenica, priznati stručnjak i vrstan pedagog. Njena smrt sve nas je duboko potresla. Pitamo se dobri Bože zašto si je za sve nas puno prerano pozvao, a posebno za njena supruga i dragu dječicu kojima je bila svojom majčinskom ljubavlju toliko potrebna. Zašto baš u punom naponu intelektualne moći, kad smo od nje još puno očekivali, kada je mogla još puno učiniti i dati voćarskoj znanosti, struci i odgoju mladih znanstvenika i stručnjaka. Smrt prof. dr. sc. Dijane Vego nedvojbeno je najveći gubitak za njene najdraže za plemenitog supruga, za dragu dobru, lijepu i pametnu djecu, za sve članove uzornih obitelji Vego i Tadić. No, to je za stalno i vrlo veliki gubitak za relativno mladi Agronomski i prehrambeno-tehnološki fakultet Sveučilišta u Mostaru, koji je ostao bez odgovorne, plemenite, časne, marljive i vrlo sposobne djelatnice. Ostajemo u nadi da će mnogi, a osobito njezini najdraži smoći potrebnu snagu da izdrže ovaj bolan udarac, i da će nastaviti živjeti onako kako je Dijana, voljena supruga, nježna majka i draga srodnica, željela dok je bila među nama. Remećenje prirodnog slijeda u smrti uvijek ostavlja mnoga otvorena pitanja bez odgovora. Veliki pjesnici u malo riječi sublimiraju velike misli. Pjesnik Tin Ujević je na to rekao: „Za let si dušo stvorena“, a stanje iza smrti opisao:

*I sve je danas prazno beskonačno
a vjetar puše, puše bezutješno
na gole duše koje neprestano
ištu i grle beznadno i beskrajno*

Veliki pjesnik Antun Branko Šimić, Hercegovac, zbori:

*Čovječe pazi
da ne ideš malen ispod zvijezda
Da cjelovitog tebe prođe blaga svjetlost zvijezda
Na svom koncu
mjesto u prahu
prijedi sav u zvijezde.*

ili:

*Bože budi nad mojom glavom moja pratilica zvijezda
Bože hvala Ti na daru vjere da smrt nije rastanak.*

Slično i Antun Gustav Matoš pjeva:

*One noći sam Gospodin stisnuo je moje vjeđe
O Bože, Bože moj, opet Te gledam
I hvala Ti na daru Tvom.*

Pokojna Dijana je kao iskrena vjernica i Hrvatica bila ponosna Hercegovka, pa se sjetih stiha slavnog Silivija Strahimira Kranjčevića:

*Ne ljubit tebe mučenički dome
za tebe ne dati isti život svoj
Oj kak' bi mogo kad na tlu tvome
S miljekom majke duh usisah svoj.*

Prof. dr. sc. Dijana Vego rođena je 14. rujna 1967. godine u lijepom Mostaru, gradu na smaragdno-zelenoj Neretvi, našoj najljepšoj rijeci. Osnovnu

školu i gimnaziju završila je 1982. godine u Mostaru, a diplomirala u redovnom roku na Poljoprivrednom fakultetu Sveučilišta u Sarajevu 1986. godine. Poslijediplomski studij za znanstveno usavršavanje u voćarstvu pohađala je na Agronomskom fakultetu Sveučilišta u Zagrebu, gdje je 1996. godine obranila magistarski rad naslova „Utjecaj podloge i sorte na razmještaj korijenove mreže marelice *Prunus armenica* L.“ i stekla diplomu magistra biotehničkih znanosti. Doktorski studij upisala je na Poljoprivrednom fakultetu Sveučilišta Josip Juraj Strossmayer u Osijeku, gdje je 2004. godine obranila doktorsku disertaciju naslova „Morfolologija cvata, dinamika cvatnje i kaprifikacija smokava“ i stekla akademski stupanj doktora biotehničkih znanosti. U zvanje sveučilišnog docenta izabrana je 2004. godine, a u zvanje izvanrednog sveučilišnog profesora 2009. godine. Kao mlada inženjerka zaposlila se u Poljoprivrednom kombinatu Hepok u Mostaru, gdje je radila kao tehnolog voćarsko-vinogradarske proizvodnje. Kratko vrijeme iza toga prelazi na radno mjesto savjetnika u Ministarstvu graditeljstva, planiranja i zaštite okoliša u Zavod za zaštitu okoliša. Godine 1995. postavljena je za asistenta na kolegijima iz voćarstva i postala predstojnik Zavoda za voćarstvo. Od tada počinje njen intenzivni znanstveni, stručni i pedagoški rad. Ubrzo je razvila široku znanstvenu i stručnu aktivnost. Znanstveno se usavršavala u Italiji na Agronomskom fakultetu Sveučilišta u Udinama. Sudjelovala je sa zapaženim referatima na više domaćih i međunarodnih znanstvenih skupova. U kratkom vremenu objavila je 35 znanstvenih i više stručnih radova u zbornicima sa znanstvenih i stručnih skupova u više vodećih znanstvenih časopisa kao što su: Znanstveni glasnik, časopis za prirodne i tehničke znanosti, koji izdaje Sveučilište u Mostaru. Acta Horticulturae, koju izdaje Međunarodno znanstveno hortikulturno društvo u Bruxellesu, Pomlogia croatica, koju izdaje Hrvatsko agronomsko društvo u Zagrebu. Radovi Poljoprivredno-prehrambenog fakulteta Univerziteta u Sarajevu i drugim zbornicima sa znanstveno stručnih skupova. Napisala je u koautorstvu (Vego, Ostojić i Rotim) vrijednu monografiju, odnosno knjigu naslova „Smokva“. U knjizi je, sustavno i vrlo stručno obrađena problematika i tehnika uzgoja smokve, zaštite od bolesti i štetnika, te dorada i prerade plodova. U brošuri naslova „Prorjeđivanje plodova breskve i nektarine“, koju je napisala u koautorstvu, na vrelima iz suvremene znanstvene i stručne literature i vlastitom iskustvu, obrađuje važnu problematiku u uzgoju bresaka. Prof. dr. sc. Dijana Vego vodila je više domaćih i međunarodnih znanstvenih projekata, i održala više predavanja na stručnim skupovima. Rijetki su znanstvenici i stručnjaci koji se mogu pohvaliti s tako bogatim znanstveno-stručnim opusom u

tako kratkom vremenskom razdoblju. Posebno želim istaći da je prof. dr. sc. Dijana Vego velike uspjehe postigla usprkos vrlo teškim uvjetima za znanstveni i stručni rad, jer Agronomski fakultet u osnivanju nije imao pokusni voćarski objekt, opremljen laboratorij i biblioteku. Za izvođenje nastave bili su također teški uvjeti jer je trebalo prikupiti potrebna nastavna pomagala i pripremiti literaturu po kojoj bi studenti spremali ispite.

Na opremanju nastavnih pomagala i potrebne opreme za znanstveni rad prof. dr. sc. Dijana Vego uložila je puno truda. Aktivno je sudjelovala u ustrojstvu i organizaciji novih laboratorija Agronomsko prehrambeno-tehnološkog fakulteta Sveučilišta u Mostaru. Velike su njene zasluge u podizanju pokusnog voćnjaka na fakultetskom pokušalištu, čime su stvoreni uvjeti za izvođenje praktične nastave i praktično stručne izobrazbe. Prof. dr. sc. Dijana Vego obnašala je brojne odgovorne dužnosti. Bila je prodekan za znanstveni rad, član Povjerenstva za priznavanje, odabiranje i zaštitu sorti voćaka i vinove loze, član više odbora za organizaciju znanstvenih i stručnih skupova i td. Aktivno je sudjelovala u preustrojstvu nastave po principima Bolonjskog procesa i uvođenja novih predmeta u dodiplomskoj nastavi na Agronomskom i prehrambeno-tehnološkom fakultetu.

Znanstveni rad prof. dr. sc. Dijane Vego odvijao se pretežno na problematici morfologije i trofičke aktivnosti korijenova sustava, fenologiji i fiziologiji cvatnje i oplodnje, pomoekološkim prilikama Hercegovine, hranjivoj vrijednosti i kemijskom sastavu voća, i sustavima uzgoja voćaka, Od voćnih vrsta najviše je proučavala smokvu, o kojoj je objavila 11 znanstvenih radova, U tim radovima dala je vrijedne priloge boljem poznavanju bioloških i gospodarskih osobina sorti smokva, zatim osvijetlila brojne, ranije slabo poznate, složene probleme morfoloških i fizioloških osobina cvatnje i oplodne smokve, polenom divlje smokve. Izdvojila je iz, u Hercegovini, bogate populacije divlje smokve *Ficus carica var caprifikus* više tipova, temeljito ih botanički opisala i predložila prikladne interfertilne tipove za kaprifikaciju, odnosno oplodnju gospodarski vrijedne sorte Petrovače bijele. Proučila je fenologiju cvatnje proljetnih, ljetnih i jesensko-zimskih cvatova, zastupljenost morfološki i funkcionalno različit cvjetova u cvatu, kao i životni ciklus smokvine osice Blastophaga psenes, koja prenosi polen divlje smokve u cvat pitome smokve. Radovima o smokvi prof. dr. sc. Dijana Vego dala je vrlo vrijedan prilog ne samo domaćoj već i svjetskoj voćarskoj znanosti. Osim na smokvi dala je vrijedne priloge boljem poznavanju kulture breskve, o čemu je

objavila 6 znanstvenih radova, zatim o kulturi marelice, sa 6 znanstvenih radova. Nije zaboravila niti šipak kao tradicionalnu voćku Hercegovine. Dala je vrijedan prilog poznavanju sorti i kvalitete plodova šipka u 2 znanstvena rada. Slijede znanstveni radovi o kiviki, o sortama mandarine iz skupine Citrus Unshiu i autohtonim sortama jabuke. Ni dok je bila bitku za svoj život nije gubila radni elan. U redakciju časopisa Pomologia croatica stigao je njen posljednji rad. Nažalost, nije doživjela objavu svog posljednjeg znanstvenog rad, koji je pozitivno recenziran. Bogat je znanstveni opus prof. Vego, pa se ne može ukratko sažeti. Prof. dr. sc. Dijana Vego bila je vrlo cijenjena i priznata znanstvenica. Bila je član International Society for Horticultural Science u Bruxellesu i član redakcije znanstvenog voćarskog časopisa Pomologia croatica u Zagrebu.

Nastavni rad prof. Vego je vrlo plodan i opsežan. Predavala je na preddiplomskom studiju kao nosioc slijedeće kolegije: Opće voćarstvo, Specijalno voćarstvo, Mediteransko voćarstvo, Sirovine biljnog podrijetla, a na diplomskom studiju Voćarstvo II i Rasadničku proizvodnju, te kao suradnik Tehnologiju konzerviranja voća i povrća. Za tako velik angažman u nastavi uložila je puno truda na obradi i aktualizaciji građe, kao i na pripremi nastavnih pomagala. Njena predavanja bila su uvijek dobro posjećivana, jer su je studenti cijenili i voljeli. Prema studentima je znala uspostaviti dobar korektan odnos. Bila je mentor 12 diplomskih radova, 19 završnih radova, 7 magistarskih radova, 1 doktorske disertacije, voditelj jednog nagrađenog rada, član velikog broja povjerenstava za obranu studentskih i magistarskih radova. Uza sve to imala je i čitav niz drugih dužnosti, koje je uvijek odgovorno i na vrijeme obavljala. Treba posebno istaći da je prof. Vego svoje bogato znanstven, stručno i pedagoško iskustvo nesebično prenosila na mlađe kolegice i kolege. Kada sam, 2004. godine kao profesor voćarske grupe predmeta, prepustio nastavu tih predmeta svojoj vrijednoj asistentici, koja je stekla zvanje sveučilišnog docenta, učinio sam to vrlo rado i smirene savjesti, bio sam siguran da je katedra došla u prave ruke. Kao mentor magistarskog rada i doktorske disertacije bio sam ponosan na njen rad, njenu marljivost i odgovornost i njeno brzo napredovanje u znanosti, nastavi i struci. Stoga me tužna vijest posebno duboko potresla. No, ostala su lijepa sjećanja na jednu divnu i časnu osobu. Izražavam iskrenu sućut njenim najdražima i svim djelatnicima Agronomskog prehrambeno-tehnološkog fakulteta Sveučilišta u Mostaru. Draga naša Dijana riječi nisu dovoljno snažne da bi mogle izraziti sve naše osjećanje i našu veliku zahvalnost za Vaš neumorni znanstveni, stručni i nastavni rad. Vi ste svojoj obitelji poklonili

iskrenu veliku ljubav, a voćarskoj znanosti i struci čitav svoj, nažalost, kratak životni vijek.

Bila Vam laka rodna gruda. Zadržat ćemo Vas dugo u svom sjećanju. Neka je hvala i slava prof. dr. sc. Dijani Vego!

Prof. dr. sc. Ivo Miljković